

Församlingsinstruktion för Carl Johans pastorat

I pastoratet ingår Carl Johans, Högsbo, Masthuggs och Oscar Fredriks församlingar. Pastoratet ingår i Göteborgs södra kontrakt i Göteborgs stift.

Kyrkofullmäktiges godkännande: 2019-06-04, § 20

Kyrkoherdens godkännande: 2019-06-04

Församlingsinstruktionen utfärdad av domkapitlet i Göteborgs stift: 2019-09-12

1. Omvärldsanalys

Carl Johans pastorat är ett storstadspastorat som består av fyra församlingar med tillsammans nästan 70 000 invånare. De två största församlingarna är Carl Johan och Högsbo med ca 20 000 invånare vardera. Masthuggs församling har 15 000 och Oscar Fredrik drygt 13 000. Församlingarna saknar tydliga gränser i bebyggelsen och går därför naturligt över i varandra. Ett gemensamt drag för de fyra församlingarna är att de domineras av bostäder, till största delen lägenheter. Pastoratet är en del av Svenska kyrkan i Göteborg och vi är beroende av ett nära samarbete med övriga pastorat i staden, särskilt Domkyrkopastoratet och Västra Frölunda pastorat.

Pastoratet har en ung befolkning, drygt 50 procent är under 40 år. Högsbohöjd har den yngsta befolkningen, 45 procent är under 30 år och mindre än 10 procent är pensionärer. Områden med en klart äldre befolkning är Högsbotorp och Kaverös där mer än var femte är pensionär. Med Högsbohöjd som undantaget ligger andelen utländska medborgare under 10 procent, vilket är klart under genomsnittet för Göteborg.

Knappt 50 % av våra invånare tillhör Svenska kyrkan. Utträdestakten följer i stort riksgenomsnittet för storstäder och ligger på cirka 2 procent per år. Det är allt tydligare att vi inte längre är en majoritetskyrka. Men är vi en ens kyrka för våra medlemmar? Antalet kyrkliga handlingar minskar, endast 38 % av våra medlemmar väljer att döpa sina barn, 25 % av våra 15 åringar konfirmeras och 74 % av våra medlemmar har en begravning i Svenska kyrkans ordning.¹ Deltagandet i huvudgudstjänsterna varierar något över åren men är i stort sett på samma nivå som för tio år sedan.

Rapporter och statistik från Göteborgs stad visar på social och ekonomisk utsatthet i pastoratets församlingar. De största utmaningarna är en utbredd ensamhet, ett stort behov av samtalsstöd, både bland enskilda och familjer samt drogmissbruk bland ungdomar i framförallt Majorna och Linné. Allt fler nya svenskar som är i behov av ekonomiskt stöd söker sig också till våra församlingar.

Samtidigt som vi ser ett ökat intresserade för existentiella frågor och en öppenhet för församlingarnas verksamheter kan vi konstatera att många människor har svårt att hitta vägar in i gudstjänst- och församlingsliv. Församlingarnas lokala förankring blir därför fortsatt viktig. Alla pastoratets församlingar har på olika sätt engagerat sig för flyktingar och nya svenskar. I detta arbete ser vi ett stort ideellt engagemang och vi kan konstatera att många vill engagera sig i församlingarnas verksamheter så länge dessa upplevs som meningsfulla. Erfarenheten säger att det är viktigt att ideella medarbetare välkomnas att engagera sig i församlingslivet utifrån egna intressen och erfarenheter.

Andelen hushåll med barn är lägre i pastoratet än Göteborg i sin helhet. Även i de delar av pastoratet där det bor många yngre utgör barnfamiljerna en förhållandevis låg andel. Länge har många barnfamiljer lämnat pastoratet när de får sitt första eller andra barn. Under de senaste åren har dock allt fler familjer stannat kvar vilket innebär en viss trångboddhet samt att förskolor och skolor inte är dimensionerade för fler elever. Kyrkans familjerådgivning vittnar om att många familjer från pastoratets församlingar söker sig till dem.

I pastoratet finns flera samfund representerade: Equmeniakyrkan, Evangeliska Frikyrkan och Frälsningsarmén. I pastoratet finns också Göteborgs kyrkliga Stadsmission och Sjömanskyrkan.

Människors sätt att kommunicera och söka information förändras allt snabbare, inte minst i vårt pastorat med den unga befolkningen. Göteborgs Postens täckning i pastoratet är knappt 20 %. En läsarundersökning av vår församlingstidning visar att den endast läses av 7 - 9 % av dem som får tidningen, av dessa var 82 % över 60 år. Denna undersökning omfattade 300 respondenter men större undersökningar som genomförts i liknande pastorat visar på liknande resultat.

Utmaningar...

- Unga medlemmar som har en svag anknytning till församlingarna.
- Utträden i kombination med att allt färre döps, inte minst barn till medlemmar.

och möjligheter utifrån omvärldsanalysen

- Intresse för tro och existentiella frågor.
- Förändrade kommunikationsmönster.
- Det samhällsengagemang som finns bland människor i våra stadsdelar och som går hand i hand med pastoratets profil.

2. Pastoralt program

I första Mosebok ser Gud hela sin skapelse och konstaterar att allt var mycket gott² Gud har format och upprätthåller hela universum, all materia, all natur, växter och djur liksom våra personliga liv och våra medmänniskors.³ På detta vis är det i Gud vi lever, rör oss och är till.⁴ Allt mänskligt liv har därför sina rötter i och tar sin näring ur tre sammanflätade relationer: med Gud, medmänniskan och skapelsen.⁵ Församlingarnas mission är att inspirera människor att leva i dessa relationer. Detta är särskilt viktigt i en tid då många människor inte bärs av hopp och samhällen och skapelsen riskerar att ödeläggas av människans egen livsstil. Ett av församlingarnas viktigaste uppdrag är därför att bygga lokala gemenskaper för tro och hopp. Dessa kan vara gemenskaper kring gudstjänst och bön, i kampen för skapelsens överlevnad eller kring ett boende för flyktingar. Gemenskaperna skall vara öppna och inkluderande så att människors idérikedom, nyfikenhet och erfarenheter av Gud kan tas tillvara.

Församlingarna ska vidare låta sig inspireras av det starka engagemang för sociala och ekologiska frågor som finns bland människor, inte minst barn och unga, i våra stadsdelar. Församlingarna kan och bör vara inspiratörer för andlig omvändelse och omställning av kyrka och samhälle till en långsiktig hållbar social, ekonomisk och ekologisk livsstil.

I det diakonala arbetet ska församlingarna svara an på ekonomisk, social och psykisk utsatthet. Personliga kontakter och församlingarnas gemenskaper är viktiga sammanhang för att bryta ofrivillig ensamhet. Församlingarna ska fortsatt erbjuda samtalsstöd för unga såväl som gamla, familjer såväl som enskilda. Samarbete med Göteborgs stad och andra sociala aktörer är avgörande för ett långsiktigt arbete, detta gäller inte minst ungdomars utsatthet. Församlingarnas stiftelsemedel kan hjälpa enskilda men också, där det är möjligt, användas som stöd till andra organisationer.

² Första Mosebok 1:31

³ Psaltaren 104

⁴ Apostlagärningarna 17:28

⁵ Påve Franciskus encyklika *Laudato si'* (2015)

I verksamheter och möten med människor ser vi ett ökat intresse och engagemang för kyrkan. Församlingarna möter många medlemmar som inte är vana vid kyrkans liv. I ett stort pastorat har vi möjlighet att erbjuda ett varierat gudstjänstliv. Gudstjänstlivet bör varieras mellan tradition och förnyelse. Gudstjänsterna ska vara lokalt förankrad och förmedla gemenskap, engagemang och hopp. Människors längtan och erfarenheter av Gud ska ges plats i gudstjänsten så att fler upptäcker och känner sig hemma.

Församlingarnas uppgift är att sprida evangeliet och föra vidare *Den stora berättelsen*, det vill säga det kristna traderandet och gestaltandet av att Guds kärlek har blivit synligt i Jesus Kristus. Församlingarna ska därför bjuda in till samtal och reflektion över människans existens, våra personliga och gemensamma liv och de utmaningar vårt samhälle och vår jord står inför. En fördjupning i kristen livsförståelse sker genom lärande i bland annat gudstjänst, kultur, samtalsgrupper, personliga möte och i praktiskt arbete.

Församlingarna är en del av den världsvida kyrkan. Kontakter med församlingar runt om i världen ger därför viktiga perspektiv på tron, livet och vårt sätt att vara kyrka. I pastoratet har vi flera kristna samfund. Vi vill se till det som förenar oss och är öppna för fördjupat samarbete. Vi vill möta andra religioner med respekt. Vi förenas i tron på människans andliga behov och i kampen för skapelsens överlevnad och omsorg om framtida generationer.

Församlingarna ska kanalisera sitt internationella engagemang genom Act Svenska kyrkan och Svenska kyrkan i utlandet.

Barn och ungdomar

Vi utgår från att alla barn har rätt till religion och att kristen tro kan stärka barnens tillit till sig själva och samtidigt öppna för tillvarons helighet. Vi vill möta barn och ungdomar med perspektivet att de har en naturlig öppenhet och nyfikenhet kring trons frågor. Barn- och ungdomsarbetet är en del av församlingarnas ansvar för dopet. Församlingarna ska regelbundet fira gudstjänster som särskilt har fokus på barn och ungdom. Gudstjänster och andakter ska också vara en naturlig del av verksamheterna för barn och unga.

Verksamheter för barn i yngre åldrar ska finnas i varje församling, nära skolor och bostäder. Med tanke på det relativt låga antalet tonåringar i pastoratet ska konfirmand- och ungdomsarbetet bedrivas gemensamt i pastoratet. Kyrkoherden avgör i samråd med konfirmand- och ungdomsteamet vilka församlingar konfirmand- och ungdomsverksamheten utgår ifrån. Barn och ungdomar ska erbjudas medlemskap i Svenska Kyrkans Unga.

Kortsiktigt och långsiktigt stöd åt människor i utsatthet hjälper också de barn som finns i dessa miljöer. Att skapa sammanhang för gemenskap och tillhörighet är att skapa ökade förutsättningar för barns trygghet. Samtalsstöd till barn, unga och deras familjer är viktigt.

Församlingarna ska vara öppna för kontakt och samarbete med förskolor och skolor, där utgångspunkten är diakoni och undervisning. De upplevelsevandringar som församlingarna genomför och som anknyter till skolans läroplan är viktiga i detta arbete.

Inför beslut, sättande av mål och verksamhetsplanering ska barns rättigheter och intressen särskilt bevakas.

Fördelning av den grundläggande uppgiften

Pastoratets församlingar betonar alla vikten av lokalt engagemang i och kring kyrkor och församlingslokaler. Pastoratet har därför valt att, än så länge, inte fördela den grundläggande uppgiften mellan församlingarna i någon större utsträckning. Vi ser dock behov av utökad samarbete mellan församlingarna inom alla verksamhetsområden.

Konfirmand- och ungdomsarbetet är pastoratsövergripande. Det leds av ett team medarbetare från flera församlingar. Inom diakonin och särskilt kring samtalsstöd och utbetalning av stiftelsemedel uttrycker våra diakoner att det finns ett behov av ett mer pastoratsövergripande samarbete. Gudstjänstlivet inom pastoratets församlingar ska ses som en kompletterande helhet. Utifrån det som beskrivits ovan vill vi se en variation och bredd i utbudet av gudstjänster, alltifrån gudstjänster med rik liturgi till enklare gudstjänster som exempelvis den söndagliga gudstjänsten i Oscar Fredriks kyrka. Oscar Fredriks församling har arbetat länge med gudstjänstförnyelse och har sedan flera år en gudstjänstform som fungerar bra. Utvecklingen har skett i samverkan med Masthuggs församling och gudstjänsterna i Masthuggskyrkan. Sedan denna ordning infördes har vi sett en ökning av gudstjänstdeltagandet. För att möta tillhörigas behov tjänstgör präster och musiker vid kyrkliga handlingar över hela pastoratet.

Pilgrimscentrum i Masthuggs församling, Frivilligcentralen i Oscar Fredriks församling och sjukhuskyrkan i Högsbo har verksamheter som samlar människor från hela pastoratet och stora delar av Göteborg.

2.3. Prioriterade områden

- **Teologisk förankring och praktik:** I det pastorala programmet utgår vi från en teologisk hållning som vill hålla samman människans andliga längtan och behov med en omsorg om medmänniskan och skapelsen som kommer till uttryck i ett konkret samhällsengagemang. Under de närmaste åren vill pastoratet prioritera utbildning och teologisk reflektion så att denna teologiska utgångspunkt förankras i församlingarna och kommuniceras utåt. Församlingarnas arbete med Regnsbågsnyckeln och Miljödiplomering är uttryck för detta.
- **Medlemsvård:** Pastoratets församlingar har fortfarande en kyrkotillhörighet på cirka 50 %. Drygt hälften av dessa är under 40 år. Under de närmaste åren vill pastoratet prioritera medlemsvård. Våra medlemmar skall känna till vad församlingarna gör. De skall känna glädje över sitt medlemskap. Vi vill lyfta fram dopet som en naturlig del av livet. Det skall också finnas tydliga vägar in till ideellt engagemang i församlingarna.
- **Kommunikation:** Vi lever i en tid där kommunikationsmönster och vägar att söka information förändras i allt snabbare takt, inte minst bland de yngre generationerna som är en stor del av våra medlemmar. Under de kommande åren ska pastoratet fortsätta arbetet med församlingarnas kommunikation och information. Vi måste tydligare tala om målgrupper för gudstjänster och verksamheter. Kommunikationen, både den externa och interna, ska vara adekvat till de grupper vi vill nå. En viktig del i detta är framtagandet av en ny kommunikationsplattform, en plattform som även innefattar den interna kommunikationen.

3. Domkapitlets regler med mera

3.1. Minsta antalet huvudgudstjänster med nattvard under ett år

Domkapitlet har beslutat att huvudgudstjänst med nattvard firas minst 30 gånger per år i Carl Johans församling, minst 30 gånger per år i Högsbo församling, och minst 30 gånger i per år i Masthuggs församling. I Oscar Fredriks församling firas gudstjänst med nattvard minst 30 gånger per år.

3.2. Huvudgudstjänster i församlingar i pastorat

Domkapitlet har beslutat att huvudgudstjänst firas alla söndagar och kyrkliga helgdagar i Carl Johans församling, alla söndagar och kyrkliga helgdagar i Högsbo församling, och alla söndagar och kyrkliga helgdagar i Masthuggs församling. I Oscar Fredriks församling firas alla söndagar och kyrkliga helgdagar gudstjänst enligt ordningen för mässa/gudstjänst som inte är huvudgudstjänst. Sammanlysningar av samtliga huvudgudstjänster i pastoratet får ske två gånger per år samt två gånger per år mellan Masthuggs och Oscar Fredriks församlingar.

3.3. Ekumeniska huvudgudstjänster

Domkapitlet har beslutat att ekumenisk huvudgudstjänst får firas fyra gånger per år i pastoratet.

3.4. Kompetensnivå på kyrkomusikertjänsten

I pastoratet finns för närvarande följande kyrkomusikerbefattningar: fem organister, två kantorer och två musikpedagoger. Domkapitlet har beslutat att minst två av pastoratets kyrkomusiker skall vara försteorganister.

3.5. Konfirmandundervisning

Domkapitlet har beslutat att pastoratets församlingar skall följa Svenska kyrkans konfirmandriktlinjer.

3.6. Ekumeniska avtal

Pastoratet har inte ingått några ekumeniska samverkansavtal.

3.7. Prästtjänster

Stiftsstyrelsen har beslutat att minst tio komministerbefattningar skall finnas i pastoratet. Pastoratets prästtjänster är disponerade på församlingarna enligt följande:

- I Carl Johans församling finns fyra komministertjänster, varav en är församlingssherde och en har ett övergripande ansvar för pastoratets konfirmand- och ungdomsarbete.
- I Högsbo församling finns fem komministertjänster varav en är församlingssherde och en är sjukhuspräst.
- I Masthuggs församling finns fyra komministertjänster varav en är församlingssherde och en är präst för det teckenspråkiga arbetet.
- I Oscar Fredriks församling finns fem komministertjänster varav en är församlingssherde och två är präster för det sverigefinska arbetet.
- Utöver detta har pastoratet en kyrkoherde

3.8. Övriga tjänster

I pastoratet finns nio diakonbefattningar, varav två sjukhusdiakoner och en diakon för teckenspråk.

3.9. Kyrkor i pastoratet

- I Carl Johans församling finns tre kyrkor, Carl Johans kyrka, S:ta Birgittas kapell samt Kungsladugårds kyrka (tillhör Göteborgs småkyrkofond).
- I Högsbo församling finns Högsbo kyrka, Kaverös kyrka (tillhör Gbgs småkyrkofond), samt ett invigt kyrkorum på Högsbo sjukhus.
- I Masthuggs församling finns Masthuggskyrkan.
- I Oscar Fredriks församling finns Oscar Fredriks kyrka.
- På Västra kyrkogården finns tre kapell som tillhör Gbgs begravningssamfällighet.

3.10. Kyrkornas nyttjande

Pastoratet försöker öka nyttjandet av alla kyrkor. I flera av kyrkorna förbereds för rum för verksamheter och kontor. Det är därför svårt att ange nyttjandegraden. Förutom gudstjänster som anges nedan används kyrkorna varje vecka för bland annat körrepetitioner, konserter, samtalsgrupper, barngrupper, rytmikgrupper och regelbundna andakter i samband med gruppverksamheter. Masthuggskyrkan och Oscar Fredriks kyrka hyrs ofta ut till utomstående konsertarrangörer.

- Carl Johans kyrka nyttjas fem gånger per vecka för gudstjänster: huvudgudstjänst, veckoandakt, gudstjänster för familjer och barn, musikgudstjänst, ungdomsgudstjänst, veckomässa, kyrkliga handlingar.
- S:ta Birgittas kapell nyttjas fem gånger per vecka för gudstjänster: kyrkliga handlingar, musikgudstjänst, gudstjänst vid stora högtider, temagudstjänst.
- Kungsladugårds kyrka nyttjas tre gånger per vecka för gudstjänster: gudstjänster för familjer och barn, gudstjänst vid stora högtider, kyrkliga handlingar.
- Högsbo kyrka nyttjas fem gånger i veckan för gudstjänster: huvudgudstjänst, musikgudstjänst, veckomässa, veckoandakt, kyrkliga handlingar.
- Kaverös kyrka nyttjas fyra gånger per vecka för gudstjänster: huvudgudstjänst, veckoandakter, gudstjänst för familjer och barn, kyrkliga handlingar.
- Masthuggskyrkan nyttjas fyra gånger per vecka för gudstjänster: huvudgudstjänst, veckoandakt, pilgrimsmässa, gudstjänst för familjer och barn, musikgudstjänst, kyrkliga handlingar.
- Oscar Fredriks kyrka nyttjas fem gånger per vecka för gudstjänster: mässa/gudstjänst, veckoandakt, musikgudstjänst, gudstjänst för familjer och barn, kyrkliga handlingar, sverigefinsk gudstjänst.

3.11. Den språkliga mångfalden

Pastoratet har ett regelbundet gudstjänstliv och verksamheter (själavård, kyrkliga handlingar, samtalsgrupper etc.) på finska och teckenspråk. Den teckenspråkiga och Sverigefinska verksamheten har egna verksamhetsramar och planer. De har också referensråd som utses av kyrkorådet.

- Enligt avtal med Göteborgs stift samt de övriga åtta pastoraten/församlingarna inom Göteborgs stad har Carl Johans pastorat ansvar för det teckenspråkiga arbetet inom Göteborgs stift.
- Enligt avtal med de övriga åtta pastoraten/församlingarna inom Göteborgs stad har Carl Johans pastorat ansvar för det Sverigefinska arbetet inom Göteborgs stad.